

Національний університет водного господарства та
природокористування
*Навчально-науковий інститут водного
господарства та природооблаштування*

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова науково-методичної
ради НУВГП
е-підпис Олег ЛАГОДНЮК
29.09.2021

01-05-155S

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

SYLLABUS

Ландшафтознавство		Landscape science	
Шифр за ОП	ПН 7	Code in Educational Program	
Освітній рівень: бакалаврський (перший)		Education level: Bachelor's (first)	
Галузь знань: Природничі науки	10	Field of knowledge: Natural Sciences	
Спеціальність: Географія	106	Field of study: Geography	
Спеціалізація:	—	Specialization:	
Освітня програма: Конструктивна географія, управління водними та мінеральними ресурсами		Educational Program: Constructive geography, water and mineral resources management	

Силабус освітньої компоненти навчальної дисципліни «Ландшафтознавство» для здобувачів вищої освіти ступеня «бакалавр», які навчаються за освітньо-професійною програмою «Конструктивна географія, управління водними та мінеральними ресурсами» спеціальності 106 Географія. Рівне. НУВГП, 2021.

ОП на сайті університету: <http://ep3.nuwm.edu.ua/20959/>

Розробник силабусу: *Басюк Тетяна Олександрівна, кандидат географічних наук, доцент, доцент кафедри геології та гідрології Національного університету водного господарства та природокористування.*

Силабус схвалений на засіданні кафедри геології та гідрології
Протокол № 2 від “16” вересня 2021 року

Завідувач кафедри: *Романів Оксана Яківна, кандидат географічних наук, доцент, завкафедри геології та гідрології Національного університету водного господарства та природокористування.*

Керівник (гарант) ОП: *Романів Оксана Яківна, кандидат географічних наук, доцент, завкафедри геології та гідрології Національного університету водного господарства та природокористування.*

Схвалено науково-методичною радою з якості ННІ ВГП
Протокол №2 від “23” вересня 2021 року

Голова науково-методичної ради з якості ННІ ВГП: *Хлапук Микола Миколайович, доктор технічних наук, професор.*

СЗ №-5014 в ЕДО

© Басюк Т.О., 2021
© НУВГП, 2021

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ	
Ступінь вищої освіти	бакалавр
Освітня програма	Конструктивна географія, управління водними та мінеральними ресурсами
Спеціальність	106 Географія
Рік навчання, семестр	Другий рік, III семестр
Кількість кредитів	3
Лекції:	24
Практичні заняття:	20
Самостійна робота:	46
Курсова робота:	ні
Форма навчання	денна
Форма підсумкового контролю	залік
Мова викладання	українська
ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА	
Лектор 	Басюк Тетяна Олександрівна, кандидат географічних наук, доцент, доцент кафедри геології та гідрології Національного університету водного господарства та природокористування.
Вікіситет	URL: http://wiki.nuwm.edu.ua/index.php/%D0%91%D0%B0%D1%81%D1%8E%D0%BA_%D0%A2%D0%B5%D1%82%D1%8F%D0%BD%D0%B0_%D0%9E%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%81%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D1%80%D1%96%D0%B2%D0%BD%D0%B0
ORCID	URL: https://orcid.org/0000-0003-2861-0460
Як комунікувати	Навчальні заняття можуть проводитися за допомогою електронного ресурсу – платформи дистанційного навчання Moodle та безкоштовного додатка для комунікацій Google Hangouts Meet https://meet.google.com/ з пакета Google for Education. Корпоративна пошта викладача: t.o.basyuk@nuwm.edu.ua

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНЮ КОМПОНЕНТУ
Анотація освітньої компоненти, в т.ч. мета та цілі
<p>Метою викладання дисципліни «Ландшафтознавство» є формування у студентів уявлення про нерозривну сутність природних компонентів ландшафтної сфери Землі, знань про природні та антропогенні комплекси, наукові основи оптимізації взаємовідносин людини і природи, принципи і методи створення культурних ландшафтів.</p>
Посилання на розміщення освітнього компоненту на навчальній платформі Moodle
<p>https://exam.nuwm.edu.ua</p>
Компетентності
<p>ЗК-1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК-2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності, здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК-6. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК-8 Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК-9 Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми, приймати обґрунтовані рішення. ЗК-14 Прагнення до збереження навколишнього середовища. СК-1. Здатність демонструвати розуміння причинно-наслідкових зв'язків між довкіллям та суспільством. СК-2. Розуміння значення просторових відношень в різних масштабах. СК-3. Здатність зрозуміти та пояснити географічну різноманітність і взаємозалежність об'єктів, явищ та процесів на глобальному, регіональному та локальному рівнях. СК-5 Здатність демонструвати розуміння географічних понять в різних ситуаціях та належним чином використовувати географічну термінологію. СК-6. Здатність критично оцінювати та застосовувати на практиці різноманітні методи для здійснення збору географічної інформації (використання вимірювальних приладів, дистанційне зондування, картографічна зйомка, соціальне обстеження, статистичне спостереження, робота з текстовими і архівними джерелами), аналізу географічних даних (спеціальні методи аналізу просторової інформації, ГІС, лабораторні методи) та представлення геоданих (у вигляді ГІС-продукції, картографічних творів, різних текстових стратегій, мультимедіа). СК-7 Здатність демонструвати розуміння географічних аспектів</p>

взаємодії в системі «природа-господарство-населення».
СК-12. Володіння методами моделювання географічних та
геоекологічних об'єктів, процесів та явищ довкілля.

Програмні результати навчання (ПРН). Результати навчання (РН)

Зн-1. Відтворювати концептуальні знання, набуті у процесі навчання та практичної професійної діяльності, включаючи знання сучасних досягнень у сферах природничої та суспільної географії.

Зн-2. Виявляти критичне осмислення основних теорій, принципів, методів і понять у навчанні та професійній діяльності у сферах природничої та суспільної географії.

Зн-4. Демонструвати знання будови, основних принципів дії та умов експлуатації інструментів, обладнання та устаткування, необхідних для географічних досліджень.

Зн-5. Систематизувати комплекс знань про загальні принципи, форми та методи проведення польових географічних досліджень.

Зн-6. Розуміти процеси і явища різного просторово-часового масштабу, що протікають в географічній оболонці та її компонентах, інтерпретувати їхні характеристики.

Зн-7. Визначати властивості ландшафтів та закономірності їхньої організації в просторі і часі, чинники ландшафтної диференціації та морфологічну структуру ландшафту.

Зн-9. Описувати тектоніко-геологічну будову, рельєф, корисні копалини, клімат, внутрішні води, ґрунтово-рослинний покрив та тваринний світ з виділенням основних зональних закономірностей і їх місцевого прояву для характеристики в зонально-регіональному аспекті по фізико-географічних країнах і областях, а також здійснювати комплексну фізико-географічну характеристику материків, океанів.

Зн-12. Визначати принципи застосування методу моделювання у географічних дослідженнях, його можливості та обмеження, коректно інтерпретувати результати моделювання об'єктів, явищ та процесів.

Ум-1. Розв'язувати складні непередбачувані задачі і проблеми у спеціалізованих сферах природничої та суспільної географії, що передбачає збирання та інтерпретацію інформації (даних), вибір методів та інструментальних засобів, застосування інноваційних підходів.

Ум-4. Планувати, організовувати та проводити стаціонарні, напівстаціонарні та польові географічні дослідження, використовуючи прикладні методики та прилади, виконувати вимірювання параметрів довкілля, статистично опрацьовувати і просторово інтерпретувати результати досліджень, аналізувати геодані і на основі фахових методик складати прогнози розвитку різних географічних процесів і явищ, моделювати зміни

характеристик геосистем під впливом дії різних факторів, виявляти причинно-наслідкові зв'язки в геосистемах.

Ум-5 Застосовувати базові положення вітчизняних, європейських та міжнародних стандартів у галузі екологічного управління, екологічного маркування, якості атмосферного повітря, ґрунту, води, поводження з відходами.

Ум-6 Розпізнавати та оцінювати геоекологічні наслідки різних видів природокористування, вміти проводити активні впливи на геоекологічні процеси, визначати основні напрями, параметри та норми оптимального природокористування.

Ум-7 Використовуючи методи дистанційного зондування, розпізнавати географічні об'єкти, процеси і явища та застосовувати їх для аналізу та оцінки різних параметрів довкілля.

Ум-9. Розробляти макети, картосхеми, профілі, загальні, спеціальні та тематичні карти, атласи та інші картографічні моделі, у тому числі з використанням геоінформаційних технологій.

Перелік соціальних, «м'яких» навичок (soft skills)

Ком-1 Донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень та власного досвіду в галузі професійної діяльності.

АіВ-1 Управління комплексними діями або проектами, відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах.

Структура та зміст освітнього компонента

Перелік тем:

Тема 1. Ландшафтознавство як наука. Основні напрями розвитку ландшафтознавства: Етапи розвитку ландшафтознавства.

Тема 2. Методологічні засади ландшафтознавства. Методи дослідження та картографування ландшафтів.

Тема 3. Галузеві напрями ландшафтознавства.

Тема 4. Системний підхід при вивченні ландшафтів.

Тема 5. Природно-територіальні комплекси та геосистеми.

Тема 6. Морфологія ландшафту. Типи морфологічної структури ландшафтних комплексів.

Тема 7. Ландшафт як просторовий феномен. Ландшафтні територіальні структури. Класифікація ландшафтів. Ландшафтні регіони. Ландшафтознавче районування.

Тема 8. Ландшафт як часовий феномен. Функціонування ландшафту. Динаміка ландшафтів. Стійкість ландшафтів. Еволюція ландшафту.

Тема 9. Поняття цінності та значення ландшафту. Ландшафт як природно-культурна спадщина.

Тема 10. Основні наукові напрями дослідження ландшафту.

Тема 11. Основні напрями практичного застосування ландшафтознавства.

Тема 12. Природні комплекси (ландшафти) України, їх поширення і класифікація

Засоби **навчання**, які застосовуються під час викладання: технічні засоби (радіо- і телепередачі, звуко- і відеозаписи); мультимедіа-, відео- і звуковідтворююча, проекційна апаратура; комп'ютери, комп'ютерні системи та мережі; програмне забезпечення (для підтримки дистанційного навчання, Інтернет-опитування тощо); бібліотечні фонди (підручники і навчальні посібники, методичні рекомендації, наукова література).

Форми та методи навчання

Форми проведення занять: лекції та практичні роботи. Окремі питання тем виносяться на самостійне опрацювання студентів.

Методи навчання:

- словесні (лекція, бесіда);
- наочні методи (виконання практичних робіт, усне опитування на практичних заняттях, ілюстрації, демонстрації, презентації, реферати);
- методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності (контроль за самостійною роботою студентів);
- методи контролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності (поточне опитування, модульне контрольне опитування, підсумковий контроль).

Порядок та критерії оцінювання

Процедури проведення поточного та підсумкового контролів знань здобувачів у НУВГП регламентовано Положенням про семестровий поточний та підсумковий контроль навчальних досягнень здобувачів вищої освіти <http://er3.nuwm.edu.ua/15311/>.

Система оцінювання результатів навчання студентів здійснюється за 100-бальною шкалою. Ця шкала розподіляється на дві частини: 60 балів – поточна складова оцінювання; 40 балів – модульна складова оцінювання (залік).

Передбачено два модульних контролі знань.

Модульний контроль проходить у формі тестування із застосуванням системи Moodle.

У тесті 32 запитання різної складності:

- рівень 1 – 26 запитань по 0,5 бала (13 балів),
- рівень 2 – 5 запитань по 1,0 балу (5 балів),
- рівень 3 – 1 запитання по 2,0 бали (2 бали).

Усього – 20 балів.

Час тестування обмежений – 30 хвилин. Дата тестування призначається за тиждень до його проведення та повідомляється

студентові.

Поточна складова оцінювання (60 балів) накопичується студентом у процесі виконання практичних занять. Всього є в курсі 10 практичних занять. Кожне з них оцінюється у 5 балів. Ще 10 балів студенти отримують за виконання індивідуальних завдань, які додатково пропонуються їм на вибір у завданнях практичних робіт (есе, реферати, презентації тощо).

Загальна інтегральна оцінка розраховується як сума балів, накопичена студентом за роботу впродовж семестру.

Поєднання навчання та досліджень

Здобувачі, які успішно складають модульні контролі з навчальної дисципліни та вчасно виконують завдання практичних робіт мають можливість долучитися спільно з викладачем курсу до виконання наукових досліджень, участі в науково-дослідницьких темах, підготувати спільні наукові публікації. Досвід такої співпраці із студентами практикується.

Інформаційні ресурси

Основна література

1. Гродзинський М. Д. Основи ландшафтної екології: Підручник К. : Либідь, 1993 р.
2. Гродзинський М. Д. Пізнання ландшафту: місце і простір. К., 2005.
3. Гуцуляк В. М. Основи ландшафтознавства: навч. посібник. Київ : НОК ВО 1992 р.
4. Марцинкевич Г. И., Клуцунова Н. К., Мотузко А. Н., Основы ландшафтоведения: Учебн. пособие Минск : Высш. Шк., 1986 г.
5. Міллер Г. П., Петлін В. М., Мельник А. В. Ландшафтознавство: теорія і практика: навч. посібн. Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. І.Франка, 2002. 172 с.
6. Міхелі С. В. Основи ландшафтознавства: курс лекцій. Київ-Камянець-Подільський : Абетка-НОВА, 2002. 184 с.
7. Петлін В. М. Прикладне ландшафтознавство. К. : ІСДО, 1993. 92 с.
8. Петлін В. Концепції сучасного ландшафтознавства. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2006 329 с.

Додаткова література

1. Василега В. Д. Ландшафтна екологія: навчальний посібник, Суми: Вид-во СумДу, 2010. 303 с.
2. Гавриленко О. П. Геоecологічне обґрунтування проектів природокористування. К. : Ніка-Центр, 2003. 332 с.
3. Географічна енциклопедія України: В 3 т. К.: 1989–1993.
4. Геренчук К. І. Основні проблеми фізичної географії. К. : 1969.

5. Гродзинський М. Д., Савицька О. В. Естетика ландшафту. К., ВПЦ "Київський університет", 2005. 183 с.
6. Денисик Г. І. Антропогенні ландшафти Правобережної України. Вінниця: Арбат, 1988.
7. Екологічний менеджмент: Навчальний посібник / За ред. В. Ф. Семенова, О. Л. Михалюк. К., 2004. 206 с.
8. Исаченко А. Г. Основы ландшафтоведения и физико-географическое районирование: Учебн. пособие. М. : Высш.шк., 1991.
9. Исаченко А. Г. Ландшафтоведение и физико-географическое районирование. М. : Высш. шк., 1991. 2. Исаченко А.Г. Ландшафты СССР. Л. : 1985.
10. Исаченко А. Г. Развитие географических идей. М. : 1971.
11. Исаченко А. Г., Шляпнигов А.А. Природа мира. Ландшафты. М. : 1989.
12. Історія Академії наук Української РСР. К. : Наук. думка. 1982.
13. Ковальов О. П. Географічний ландшафт: науковий, естетичний і феноменологічний аспекти. Харків: Екограф, 2005 388 с.
14. Мельник А. В., Міллер Г. П. Ландшафтний моніторинг. К, 1993. 152 с.
15. Мильков Ф. Н. Физическая география: современное состояние, закономерности, проблемы. Воронеж: Изд-во Воронеж ун-та, 1981 400 с.
16. Пащенко В. М. Методологія постнекласичного ландшафтознавства. К. : Б. в., 1999. 284 с.
17. Преображенский В. С., Александрова Т. Д., Куприянова Т. П. Основы ландшафтного анализа. М. : Наука, 1988. 192 с.
18. Развитие географической науки в Украинской ССР: Сб. науч.трудов. Киев: Наук. думка. 1990.
19. Романчук С. П. Історичне ландшафтознавство. К. : ВПЦ "Київський університет", 1998. 147 с.
20. Сочава В. Б. Введение в учение о геосистемах. Новосибирск: Наука, 1978. 319 с.
21. Шевчук В. Я., Саталкін Ю. М., Навроцький В. М. Екологічний аудит. – К. : Вища школа, 2000. – 344 с.
22. Юренков Г.И. Основные проблемы физической географии и ландшафтоведения. М. : 1982.

Інформаційні ресурси

1. Гео-Тур. Всё, что вы хотели знать о географии. URL: <http://www.geo-tour.net>
2. Наукова бібліотека АН України ім. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
3. Національний атлас України. URL: <http://wdc.org.ua/atlas/>

<p>4. Планета Земля URL: http://www.myplanet-earth.com</p> <p>5. Проект Всемирная география. URL: http://www.worldgeo.ru</p> <p>6. Энциклопедия Кругосвет. URL: http://www.krugosvet.ru</p>
<p align="center">Дедлайни та перескладання</p>
<p>Ліквідація академічної заборгованості здійснюється згідно «Порядку ліквідації академічних заборгованостей у НУВГП», розміщений документ за покликанням http://ep3.nuwm.edu.ua/4273/. За цим документом реалізується і право студента на повторне вивчення дисципліни чи повторне навчання на курсі. Перездача модульних контролів здійснюється згідно документу, який розміщений за покликанням https://nuwm.edu.ua/strukturi-pidrozdili/navch-nauk-tsentr-nezaleznoho-otsiniuvannia-znan/dokumentu.</p> <p>Оголошення стосовно дедлайнів здачі виконаних практичних робіт, звітів про самостійну роботу з навчальної дисципліни відповідно до політики оцінювання оприлюднюються на сторінці даної дисципліни на платформі MOODLE https://exam.nuwm.edu.ua за календарем.</p> <p>Студенти повинні виконати ряд індивідуальних завдань для оцінювання. Одним із важливих елементів оцінки є своєчасне подання виконаного завдання. У реальному світі оцінки, які подаються навіть через кілька секунд після закінчення терміну, не приймаються. Відповідно до духу надання максимально реалістичного досвіду, та ж політика дотримується в аудиторії - пізно виконані завдання не приймаються.</p> <p>Викладач може продовжити терміни виконання завдань, якщо у студента є пом'якшуючі обставини. Студенти можуть звернутися до свого викладача в разі виникнення особистих чи надзвичайних ситуацій.</p>
<p align="center">Неформальна та інформальна освіта</p>
<p>Неформальна та інформальна освіта надається відповідно з Положенням про неформальну та інформальну освіту НУВГП, затверджене Вченою радою НУВГП (Протокол №4 від 24 квітня 2020 р.), http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/18660</p>
<p align="center">Правила академічної доброчесності</p>
<p>У НУВГП активно пропагується політика «нульової толерантності» до будь-яких проявів академічної недоброчесності для всієї академічної спільноти університету.</p> <p>Всі студенти, співробітники та викладачі НУВГП мають бути чесними у своїх стосунках, що поширюється на поведінку та дії, пов'язані з навчальною роботою. Студентоцентризм має вирішальне значення для розуміння серйозності ставлення до академічної недоброчесності та неправомірної поведінки. Студенти повинні</p>

самостійно виконувати та подавати на оцінювання лише результати власних зусиль та оригінальної праці. У той час як студентам рекомендується працювати один з одним та обмінюватися ідеями, та обмін текстом, кодом або чимось подібним для виконання окремих завдань є недопустимим. Студенти, які порушують Кодекс честі університету, не отримають бали за ці завдання, а в разі грубих порушень, курс не буде їм зараховано і студенти будуть направлені на повторне вивчення.

При здачі індивідуальних навчально-дослідницьких робіт може проводитись перевірка на плагіат.

Академічна недоброчесність в університеті неприпустима.

В цілому студенти та викладачі повинні дотримуватись:

- Положення про запобігання плагіату випускних кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти зі змінами та доповненнями, <http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/6316>;

- Кодекс честі студентів, <http://ep3.nuwm.edu.ua/4917>;

- Кодекс честі наукових, науково-педагогічних і педагогічних працівників НУВГП, <http://ep3.nuwm.edu.ua/4916>;

Положення про виявлення та запобігання академічного плагіату в НУВГП, <http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/10325>.

Вимоги до відвідування

Відвідування занять здобувачами вищої освіти є обов'язковим. У випадку пропуску занять здобувач вищої освіти зобов'язаний відпрацювати (виконати практичну роботу, вивчити матеріали лекцій, тощо). Пропуск з поважної причини вважається тим, що відбувся внаслідок хвороби (довідка з лікарні), якщо здобувач вищої освіти є учасником мобільності, якщо здобувач освіти знаходиться на індивідуальному плані і виконує усі вимоги відповідно до положення «Положення про індивідуальний графік навчання студентів денної форми навчання Національного університету водного господарства та природокористування», <http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/6226>

За об'єктивних причин пропуску занять (лікарняні, мобільність тощо) студенти можуть самостійно вивчити пропущений матеріал, який розміщений на платформі MOODLE.

Завдання для відпрацювання здобувач вищої освіти отримує безпосередньо у викладача, або надсилає запит по на корпоративну пошту викладачу. Усі матеріали відпрацювання здаються викладачеві особисто здобувачем вищої освіти або надсилаються на корпоративну пошту викладачу.

Студент має право оформити індивідуальний графік навчання згідно положення <http://ep3.nuwm.edu.ua/6226/>.

Здобувачі можуть на заняттях використовувати мобільні телефони та ноутбуки, але виключно для навчальної мети з цієї

дисципліни.
Оновлення
<i>З ініціативи викладача зміст даного курсу оновлюється щорічно з урахуванням змін у законодавстві України, наукових досягнень та пропозицій стейкхолдерів. Студенти мотивовані долучатись до оновлення змісту дисципліни шляхом внесення пропозицій стосовно нових форм роботи та вивчення нових тем висловлені під час занять та в процесі опитування (анкетування).</i>
Академічна мобільність. Інтернаціоналізація
<i>Здобувачі вищої освіти можуть отримати окремі результати навчання у вітчизняних та іноземних ЗВО (через освоєння освітніх компонентів або сертифікованих програм у статусі зарахованого слухача), такі результати навчання можуть бути предметом визнання. Більше інформації про академічну мобільність у Положенні про академічну мобільність учасників освітнього процесу НУВГП http://ep3.nuwm.edu.ua/4398/ та Порядку перезарахування результатів навчання за програмами академічної мобільності в НУВГП http://ep3.nuwm.edu.ua/19458/</i>
Навчання осіб з інвалідністю
<i>Навчання здобувачів вищої освіти з особливими потребами регулюється: «Концепцією щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами (осіб з інвалідністю) у Національному університеті водного господарства та природокористування», http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/15913; «Порядком супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших мало мобільних груп населення у Національному університеті водного господарства та природокористування», http://nuwm.edu.ua/sp/dlja-osib-z-invalidnistju та іншими нормативними документами.</i>

Лектор

Басюк Тетяна Олександрівна,
кандидат географічних наук, доцент